

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 1372 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 7-aprelda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Цифровизация социально-трудовых отношений: вызовы и перспективы для работников	18
Абдумухтаров Анваржон Акрамжонович	
O'zbekistonda faoliyat ko'rsatayotgan soliq to'lovchi yuridik shaxslarning iqtisodiy faoliyatini rag'batlantirish masalalari.....	26
To'xtaboyev Nuriddin Isomiddin o'g'li	
Ecotourism in Protected Areas: A Literature Review.....	32
Ismoilova Maftuna Mamat qizi	
Iqtisodiyotning innovatsion rivojlanishi sharoitida xizmatlar sohasini rivojlantirishning hududiy xususiyatlari.....	38
Primova Shaxlo Jumayevna	
Statistik baholash va ekonometrik modellashtirish orqali biznes rivojlanish tendensiyalarini samaradorligini baholash.....	43
Xabibullayev Ibrohim, Saidova Marhabo Xabibullo qizi	
Tijorat banklarida xususiy kapital hisobi va auditini takomillashtirish	52
Qodirova Zilola Maxmud qizi	
Qo'shilgan qiymat solig'i ma'muriyatchiligining ilg'or xorij tajribasi.....	57
Erkayev Nodir Xudayberdiyevich	
O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni joriy etish holati va asosiy yo'nalishlari.....	71
Madraximova Zulfiya Nurmatovna, Ishankulova Komila Kurbanovna, Ortiqboeva Aziza Xolmurza qizi, Omonkulova Ro'zigul Akmaljon qizi	
Challenges and opportunities in implementing green economy indicators in uzbekistan's industrial sector under the fourth industrial revolution.....	76
Shodmonov Ruslan Golib ugli, Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich	
Rivojlangan mamlakatlarga ishchi kuchi oqimi va O'zbekiston mehnat bozoridagi o'zgarishlar.....	89
Tilabova Kumush Farhod qizi	
Mamlakatda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish	95
Yuldashboyev Azizulloh Bunyodbek o'g'li, Matkarimov Inomjon Baxtiyorovich	
"Ta'lim muassasalarida moliyaviy resurslarni samarali rejalashtirish va boshqarish"	101
Bauyetdinov M.J., Medetbayeva D.T.	
Enhancing utilization and minimization of renewable energy systems in uzbekistan	105
To'irova Hamida Umedovna	
Tijorat banklari daromadini oshirishda aholining savodxonligi va xulq atvorining roli	114
Shakhlo Davirova	
2020–2024-yillarda o'zbekistondagi iqtisodiy o'sish dinamikasi	120
Akbarov Nodir, Ibodullayev Navro'zbek	
O'zbekistonda xalqaro moliyaviy institutlarning yashil moliyalashtirish jarayonidagi roli va strategik yo'nalishlari	125
Gulmira Axmadjonova Xabibulla qizi	
Sug'urta tizimiga raqamli texnologiyalarning ta'siri	133
Uzaqova Kamola Bexzodovna, Yahyoyev Bahriddinxon Bahroil o'g'li	
Improving payment services practices in commercial banks: strategies for efficiency and security.....	138
Mamayusuf Abdusamatov	
Jahon moliya tizimi: asosiy tendensiyalar va rivojlanishning innovasion yo'nalishlari	143
Ataniyazov Jasurbek Xamidovich	
Повышение конкурентоспособности экологического туризма Узбекистана путём развития всесезонных горных туристических центров.....	150
Ахмедходжаев Равшан Темурович	
Xo'jalik yurituvchi subyektlar tashqi iqtisodiy faoliyatida valyuta operatsiyalarini takomillashtirish	157
Safarov Alisher Ibrohim o'g'li	

Oliy ta'lim tizimini miqdoriy va sifat ko'rsatkichlari asosida baholashning kompleks metodologiyasi.....	163
Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi, Bozorova Muazzam Hamid qizi	
Ko'chmas mulkni boshqarish samaradorligini baholashning uslubiy yondashuvlari	167
Mirdjalilova Dildora Shuxratovna	
Xizmatlar sohasini rivojlantirishda kichik biznesning ahamiyati va uning innovatsion rivojlantirishdagi muhim xususiyatlari	173
Ulasova Oygul Baxtiyorovna	
Результаты долгосрочного прогнозирования и стратегического анализа эффективной организации современного управления жилищным фондом.....	178
Бердиева Дилфуза Ахатовна	
Improving long-term assets accounting and auditing	184
Gulboy Yusupov	
Davlat budjeti va xususiy sektor ishtirokida oliy ta'limni moliyalashtirishning optimal modeli.....	189
Bozorov Alisher Ro'zimurodovich	
Xufyona iqtisodiyotni qisqartirishda soliq islohotlari va raqamli texnologiyalar: O'zbekiston tajribasi va xalqaro yondashuvlar.....	193
Choriev Makhmayokub, Karimov Mamurbek, Xamrayev Olimjon, Urazov Mansur	
Bank aksiyalarining bozordagi narx dinamikasi va unga ta'sir etuvchi omillar	200
Nomozov Samandar Shuxrat o'g'li	
Sanoatda rivojlanish kafolati: moliyaviy boshqaruvni raqamli transformatsiya orqali avtomatlashtirish.....	206
To'qlijev Abdirauf Bahodir o'g'li	
Inson kapitalini rivojlantirishning jamiyat farovonligi, aholi daromadlariga ta'siri.....	214
Bozorova Saxobat Abdujapparovna	
Анализ конкурентной среды: методология, примеры и этапы процесса.....	219
Садикова Раъно Абдуллаевна	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarning nazariy asoslari va ular bilan ishlash mexanizmining zaruriyati	225
Salixova G.J	
Iqtisodiyotda energiya xavfsizligiga erishishning xorij tajribasi.....	230
Samandarov Og'abek Alisher o'g'li	
Measuring methodologies of influence of the esg factors	235
Tolipova Feruza Alisherovna	
Совершенствование налогового администрирования в условиях экологически устойчивого развития.....	240
Омонов Отажон Журакулович	
Moliyaviy vositalar asosida erkin iqtisodiy zonalarni rivojlantirish strategiyasini takomillashtirish	249
Quziev Ravshan Ramazanovich	
Методологические аспекты внедрения управленческого учета в университетах Узбекистана.....	253
Каршиева Мохинур Олим кизи	
Budjet tashkilotlarida tovar-moddiy zaxiralar hisobini takomillashtirish (tibbiyot muassasalari misolida)	257
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
Умные города как фактор экономического развития.....	261
Нозима Кахрамоновна Хакбердиева	
Перспективы зеленого фактора экономического роста в Республики Узбекистан.....	266
Исламова Насиба Улугбек кизи, Абдурашидов Отабек Улугбекович, Мамасалиева Мукаддас Ибадуллаевна	
Qurilish korxonalarida sifat menejmentini joriy qilish mexanizmlarini takomillashtirish	270
Ergashev O'tkir, Saidov Mash'al Samadovich	
Xorazm viloyatida eksportni rivojlantirish uchun potensial imkoniyatlar va ularni baholash.....	275
Fozil Xolmurotov	
Maishiy xizmatlar sohasini davlat tomonidan tartibga solishning nazariy jihatlarini.....	282
Quliyev Begimqul Melikovich	

O'zbekiston hududlarida chakana kreditlashning o'sishi.....	289
Eshqobulova Charos O'roq qizi	
Empowering uzbekistan's grain enterprises: innovative strategies for sustainable growth and operational efficiency.....	292
Kurbanova Dildora Abdurakhmanovna	
Kapital investitsiyalarga doir axborotlarni xususiy kapital to'g'risidagi hisobotda aks ettirish uslubiyatini takomillashtirish	298
Boronov Bobur Farxodovich, Muxammadiev Zarrux Umarovich	
To'qimachilik korxonalarining yashil iqtisodiyotga o'tishi va yengil sanoat korxonalarini muqobil energiyadan samarali foydalanish yo'llari	303
Xolbekova Feruzaxon Rasulovna, Jalolova Aziza Jalol qizi	
Research on the effects of interest rate, inflation rate and gross domestic product (GDP) on the level of foreign direct investment (FDI) inflows (evidence from Uzbekistan).....	307
Azimov Shakhzod	
Organik mahsulotlar eksportini rag'batlantirishda maqsadli bozorlarga yo'naltirilgan marketing strategiyalari.....	314
Xidirov Shohrux Bobir o'g'li	
Korxona iqtisodini barqarorligini ta'minlash masalalari.....	319
Abdullayev Maqsud Abdumaxmudovich	
Внедрение инновационных методов управления человеческих ресурсов в строительных компаниях.....	323
Джураева Гузаль Шавкатовна	
Sug'urta zararlarini baholashda sun'iy intellektni qo'llash istiqbollari	328
Shoraximova Zilola Nasirdjonovna	
O'zbekiston Respublikasi mahalliy budjet tizimini moliyalashtirish masalalari	332
Qo'ldoshev Diyor O'rol o'g'li	
Raqamli texnologiyalar asosida raqamli ekotizimlar va ularning biznes-jarayonlarga ta'sirini aniqlashga ilmiy qarashlar tahlili	336
Suvanova Dilnoza Dilmurod qizi	
Innovatsion salohiyatni oshirish asosida qurilish materiallari sanoati korxonalarining boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish	342
Xaydarova E'zoza Shukurullayevna	
Aholi turmush darajasini dinamik kontekstli normallashtirish va moslashuvchan vaznlar usuli orqali baholash	352
Xolto'rayev Islom Ilhomovich, Ollokulova Feruza Mansurovna	
O'zbekiston Respublikasida xufiyona iqtisodiyotini qisqartirish va mamlakat rivojlanishiga uning ta'siri.....	358
Baxtiyorov Sherali Muzaffarovich	
Qayta tiklanuvchi energiya manbalari qurilmalarini aholi tomonidan xarid qilish va kompensatsiya ajratish jarayonlarini raqamlashtirish hamda tizimlar integratsiyasi istiqbollari.....	362
Ochilov Abdujabbor Akramovich	
O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirish va aholi farovonligini oshirishda chet el tajribasining afzalliklari.....	369
Raxmatullayeva Shaxnoza Xamidovna, Akbarova Iroda Samatovna	
Qurilishda loyiha boshqaruvi konsepsiyasining mazmuni	375
Pulatov Shaxron Axmedovich	
Loyiha budjeti va uning ijrosini ta'minlash masalalari.....	379
Murodova Mohigul Chori qizi, Xamidov Odil Davurovich	
Qishloq xo'jaligidagi chorvachilik tarmog'ining iqtisodiy faoliyatini o'rta muddatli statistik prognozlarini tuzish (Andijon viloyati misolida).....	390
Iskandarov Davlatbek Xursanbekovich, Urishev Baxtiyor Abdusamatovich, Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
Innovatsion faoliyatning iqtisodiy samaradorligini baholash va rivojlantirish yo'llari.....	397
Qurbonov Tolmasjon Namoz o'g'li, Shodiyev Fazliddin Qalandar o'g'li, Holmirzayeva Gulruh Akbarovna	
Fond bozorida kompaniyaning investitsion jozibadorligini baholash uslubiyoti	403
Yulduz Usmanova	
Jahon bozoriga kirishda elektron bozorlarning ahamiyati	411
Hamroyeva Umda	

Comparative statistical analysis of foreign trade indicators of the Republic of Uzbekistan	415
Abdujalilova Bibisora Bakhodir kizi	
Yaxshi korporativ boshqaruv orqali aktsiyadorlik jamiyatlarining kapital qiymatini oshirish: metodologik yondashuv.....	423
Urinov Bobur Nasilloevich	
JAS – barqaror qishloq xo'jaligini rivojlantirishning yapon modeli vositasi	423
Baynazarov Elmurod Erkinovich	
Xususiy banklarning depozit operatsiyalarini mustahkamlash yo'llari	435
Olimov Abror Axadjon o'g'li	
The impact of digital financial technologies on the financial system.....	439
Yahyoyev Bahriddinxon Bahroil o'g'li, Pardayev Olim Mamayunosovich	
Korxona eksport salohiyatini oshirishning "yashil" marketing mexanizmi	443
To'rayev Shohrux Halimovich	
O'zbekistonda ichki turizmni rivojlantirishda turistik oqim mavsumiyligini boshqarish yo'llari	448
Fayazov Muxiddin Sobirovich	
Sanoat korxonalarida qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish bo'yicha xalqaro tendensiyalar	453
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Ayollar tadbirkorligining tarixi: O'zbekiston va dunyo bo'yicha rivojlanishi.....	459
Burxanova Sabo Tulanovna	
Qimmatli qog'ozlar bozorida investorlar risklarini pasaytirishni takomillashtirish yo'llari.....	466
Xalilov Umid Ishtemirovich	
Korxona moliyaviy ko'rsatkichlari tahliliga fundamental yondashuv.....	470
Dilshodjon O'rinov, Sanobar Ismoilova	
Iqtisodiy o'zgarishlar davrida korxonalar moliyaviy barqarorligining ta'minlanishi omil va mezonlari	475
Xolbekova Dilobarxon Rasuljon qizi	
Cash accounting as a tool of financial discipline and transparency in the public sector.....	481
Marqaboyev Sardorbek Abdusalomovich, Annayev Abdurasul Abdurashidovich	
Пути совершенствования практике финансирования социального предпринимательства.....	486
И.Ж.Исаков	
O'zbekistonda an'anaviy resurslar va qayta ishlanadigan energiya manbalarini rivojlantirish imkoniyatlaridan unumli foydalanish	490
Normurodov Xusan Eshmaxmatovich, Kaxramanova Sevdal Shamsiddin qizi	
Ijtimoiy salohiyat – hududiy iqtisodiyotni rivojlantirishning boshqaruv obyekti sifatida.....	497
Erkayeva Gulbahor Panjiyevna, Zoirov G'olibjon Toshtemir o'g'li	
Xorazm oziq-ovqat bozorida mahsulotlarning raqobatbardoshligini oshirishda marketing faoliyatlarini baholash usullari	503
Abdikarimova Zilola Baxramovna	
Переход к зелёной энергетике узбекистана как возможность достижения устойчивого экономического роста.....	508
Бай Жин Хуан (Bai Jin xuan)	
Изучение условий финансирования проектов международными банками развития	513
Жалилова Барнохон Суръатжонова	
O'zbekiston respublikasi budjet jarayonida budjetlarning ochiqqligi va jamoatchilik ishtirokini oshirish.....	517
Shodmonqulov Temurbek Ulug'bek o'g'li	
Chiqib ketayotgan aktivlarni hisobga olish va baholash masalalari	522
Kuziyeva Dinora Bahodirovna	
Asosiy kapitalga investitsiyalarning iqtisodiy o'sishga ta'siri.....	528
Qo'shbaqov Aybek Shovqiyevich	
Changes in employee benefits and human resource management in accounting system of the Republic of Uzbekistan	535
Ravshanbekov Lazizbek Tolibjon o'g'li, Toshpulatova Munisabonu	

Iqtisodiyot tarmoqlarida suv iste'molini boshqaruvining raqamlashtirish tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish istiqbollari.....	541
Karimov Anvarjon Muqumjonovich	
Теоретические аспекты налогообложения доходов физических лиц на основе всеобщего декларирования	547
Усманова Мухлиса Сагдуллаевна	
Bank tizimini raqamlashtirish va uning bank barqarorligiga ta'siri.....	555
Sayfullayev Jamshidjon Xabibjanovich	
Kambag'allikni qisqartirish va aholi bandligini ta'minlashda tadbirkorlik faoliyatining o'rni	560
Saparov Ismat Chorshanbiyevich	
Innovatsion korxonalarda xarajatlar hisobining zamonaviy usullari	565
Turayev Og'abek Kaxramonovich, Ochilov Shavkat Toshmamatovich	
Дополнительные услуги в индустрии гостеприимства как эффективный инструмент продвижения бренда предприятия	570
А.И. Лесников, Д.В. Мамаева	
Преимущества и вызовы перехода на зелёную экономику	580
Умарова Гузал Гайратовна, Лапасова Камола Фарход кизи	
Yashil iqtisodiyot sharoitida hududlarda ishlab chiqarish korxonalarining iqtisodiy samaradorligini oshirish	586
Ibrogimov Sherzodbek Xalimjon o'g'li, Djurayeva Maxliyoxon Xayrullayevna	
Yashil iqtisodiy o'sishni ta'minlashda bevosita soliqlar rolini oshirish masalalari	591
Abdullayev Dilmurod Aliyar o'g'li	
The main directions for improving innovative activities in agriculture	598
Aytmuratova Miyrigul Zhalgasovna	
Klaster tizimi orqali O'zbekistonda qishloq xo'jaligining iqtisodiy o'sishi	605
Xaydarov Sardor Komil o'g'li	
Inklyuziv ta'lim: adolatli va teng jamiyat sari	610
Muxamedjanova Dilshodxon Muzaffarovna	
Yashil iqtisodiyot: muammo va yechimlar	615
Boymatov Xoliyor Qurbonovich	
Issues of using foreign loans in the development of the transport system in the Republic of Uzbekistan	621
Alimov Ilhomjon Ikromovich	
Проблемы и резервы развития пищевой промышленности в экспортном направлении.....	628
Ўролова Севара Бехзод кизи	
Оценка степени риска инновационной деятельности	634
Алиева Эльнара Аметовна	
Yashil innovatsiyalar, ularning turlari va omillari.....	638
Maxkamova Sayyora Shokirovna	
Qishloq xo'jaligida transport tizimidan samarali foydalanishning nazariy asoslari.....	641
Turdiyeva Irodaxon Ismoil qizi	
Soliq ma'murchiligida nazorat funksiyasi va unda kameral soliq tekshiruvi hamda takomillashtirish yo'llari.....	648
Hujamuradov Abrorbek Ro'zimurat o'g'li	
Sanoat korxonalarida xarajatlarni mahsulot tannarxiga taqsimlash metodologiyasini takomillashtirish istiqbollari	653
Safarov Javohir Ismoilovich	
Moliyaviy hisobotlarni shakllantirishda milliy standartlarni xalqaro standartlarga uyg'unlashtirish masalalari	659
G'aniyev Zafar Usanovich	
Ta'lim kreditini moliyalashtirish jamg'armasi faoliyati.....	666
Adilov Zuxriddin Marip o'g'li	
Tibbiyot muassasalarining moliyaviy ta'minoti va resurslardan foydalanish mexanizmlariga ta'sir qiluvchi omillar	670
Elmurodov G'ayratjon Abdumurodovich	
Tourism finance for sustainability: investing in green futures	674
Tashpulatov Sadriddin Sayfulloyevich	

Ta'lim jarayonlarini boshqarishda mobil texnologiyalar	681
Esonova Mohiraxon Sodiqjon qizi, Ovxunov Iqboljon Abdunabiyevich, Sherzodbek Nabiyev Nurmuhammad o'g'li	
Banklarda risklarni nazorat qilishning amaliyoti	686
Jumanazarov Muzaffar Jumanazar o'g'li	
Налоговые реформы в Узбекистане: вызовы, достижения и перспективы	692
Садиков Искандар Гайратович, Буранова Лола Вахобовна	
Turizm xizmatlari samaradorligini baholash usullari va vositalari tahlili	704
Jiyanov Uktam Panjiyevich	
Korxona va tashkilotlarda xodimlarni boshqarish strategiyasi	712
Raxmonova Feruza Musakulovna	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktorlarini menejerlik faoliyatiga tayyorlashning ahamiyati	716
Dusmaxamedov Abduljalil Abdusabirovich	
Davlat korxonasini xo'jalik jamiyatiga o'zgartirishning foydali jihatlari	720
Z.D. Sanjarov	
The role and main types of agricultural tourism in Uzbekistan	724
M.Xolmuratova, G.N.Tojiyeva	
Цифровые технологии как драйвер повышения эффективности банковского маркетинга	727
Кахрамонов Хуршиджон Шухрат угли, Маннабова Хулкар Фарход кизи	
Потребительская стоимость товаров в условиях экономики Узбекистана	735
Мусаева Шоира Азимовна	
Valyuta risklarini boshqarishda metching siyosatining ahamiyatini oshirish	739
Yahyayev Ziyodilla Lutfullayevich	
Yangi o'zbekiston iqtisodiyotida xususiy tadbirkorlikning roli va ahamiyati	744
Azimova Shoxista Salohiddinovna	
Improving the methodology for assessing the financial stability of banks	750
Sharipova N.H.	
Инструменты стратегического планирования и прогнозирования в управлении ООО "МТЕ ТЕХНИК": оценка и повышение финансовой стабильности	757
Нишоновна Муниса Одилжон кизи	
Актуальные вопросы налоговой политики	763
Бердыева Угулой Абдурахмоновна	
Ilm-fanni moliyalashtirish va innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash jamg'armasi	768
Ramazonov Javohir Bekzod o'g'li	
Jizzax viloyatida ekologik, rekreatsiya turizmlarini rivojlantirishning iqtisodiy samaradorligini baholash va uni prognozlashtirish	773
G'apparov Azim Qayumovich	
Qashqadaryo viloyatida ekologik va yashil texnologiyalarga kiritilayotgan investitsiyalar	781
Meylikov Fazliddin Abduhalim o'g'li, Buriyev Shaxbos Baxtiyorovich	
Biznes subyektlari auditida soddalashtirilgan moliyaviy hisobot tayyorlash usulini qo'llash xususiyatlari	786
Tajekeev Ziyatdin Kobeysinovich	
Biznes jarayonlarni modellashtirishning nazariy asoslari	791
Mullajonova (Matchanova) Shaxsanam Taxiroyva	
Raqamli xizmatlar bozori: elektron tijorat orqali xizmat ko'rsatishning yangi bosqichlari	796
Maxammadaliyeva Muslimaxon Sherali Qizi	
"Yashil iqtisodiyot"ga o'tish zaruriyati va uni barqarorlashtirishning ahamiyati	800
Musurmankulova Gulchehra Isabekovna	
Ekologik turizm nuqtai nazaridan turizm marketingining usullari va asosiy vositalarining xususiyatlari	806
Yokubjonova Xulkarbonu Yokubovna	
O'zbekiston iqtisodiyotida turizmning o'rni va rivojlanish istiqbollari	815
Qosimova Fazilat, Kalandarov Ravshan	
Korporativ strategiyani ishlab chiqish bosqichlarining tahlili	819
Xidirova Marg'uba Rustamovna, Abduvasiyeva Marjona Anvarovna	

Mamlakatimiz turizmini rivojlantirishda investitsiyalarni jalb qilish bo'yicha o'tkazilayotgan islohotlarning o'rni.....	823
Ayubov Ilyos Ilxomovich, Nuridinov Bexruz Akbar o'g'li	
Hududlarda tadbirkorlarning islomiy investitsiyalardan foydalanish niyatlariga undovchi omillarning empirik tadqiqoti.....	829
Irgasheva Gulbahor	
Davlat vositalari yordamida innovatsion faoliyatni moliyaviy rag'batlantirish yo'nalishlari	836
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
Важность качества управления на предприятиях общественного питания.....	842
Абдуллаева Зульфия Иззатовна, Махмудов Суннатжон Абдужаббор Угли	
O'zbekistonda "yashil" moliyalashtirishni rivojlantirish yo'nalishlari	848
Shaislamova Nargiza Qabilovna	
Mahalliy budjetning qo'shimcha daromadlarini shakillantirish yo'nalishlari.....	856
Yuldashev Javohirbek Ikromjon o'g'li	
Davlat moliyaviy nazoratida axborot texnologiyalaridan foydalanishni kengaytirish masalalari	860
Ro'zimatova Nigora Abdullaevna	
Принципы «справедливой стоимости» в мсфо: достоинства и проблемы применения в банках узбекистана	869
Айтмуродова Рушана Бахтиеровна	
Yashil iqtisodiyot loyihalarini moliyalashtirishning nazariy jihatlari	876
Allaberganova Asalxon Kadirovna	
Davlat moliyaviy nazoratini tashkil etish hamda amalga oshirish tartibini takomillashtirish	880
Xasanov Ruslan Raxmatovich	
Yirik soliq to'lovchilar va ularning investitsiyaviy faolligini investitsiyaviy chegirmalar orqali rag'batlantirish	883
Tohirov Shuhrat Niyoz o'g'li	
MHXS bo'yicha moliyaviy hisobot tayyorlashda foydalaniladigan tuzatuvchi buxgalteriya yozuvlar.....	888
Sheraliyev Xayrulla Karimovich	
Qurilish korxonalarida investitsiyalarni boshqarishning xorijiy tajribalari va ularni mamlakatimizda foydalanish yo'llari	894
Karimov Inomjon Ortikbaevich	
Davlat xaridini tashkil etishning ijtimoiy-iqtisodiy amaliyati va uni iqtisodiyotga ta'siri.....	900
Burxanov G'ofur Baxodirovich	
Влияние технологических инноваций на международные финансовые рынки, а также на финансовый рынок нашего государства.....	904
Бабаназарова Гульзар Зиуатдиновна	
Strategic development of global companies in modern conditions.....	909
Nasimov Bakhtiyor Vasiyevich	
Hududlarda sog'liqni saqlash tizimi asosiy ko'rsatkichlarini noaniq modellashtirish yordamida kompleks baholash.....	914
Ismoilova Dilfuza Ibodullayevna	
Tijorat banklari faoliyatini transformatsiyalashuv jarayonlarini takomillashtirish.....	923
Kulboyeva Nargiz Majitovna	
Сущность и причины возникновения проблемных кредитов	929
Улмасой Ахмедова Хусан кизи	
The use of digitalization and technologies in updating credit policy.....	934
Otabek Ma'mirjon ogli Azimov	
Финансовое моделирование сценариев развития предприятия с использованием методов многокритериального принятия решений (МКПР).....	938
Axmedov Akbarali Sultonmurodovich, Yuldosheva Gulnoza Abdinabievna	
Yuqori samarali energiya tejash texnologiyalari va katalizga asoslangan konversiya jarayonlari.....	945
Yusupov Ulug'bek Mamayusupovich	
Kambag'allikni kamaytirish maqsadida aholining ijtimoiy himoyalash mexanizmini takomillashtirish	951
Kasimova Gulyar Axmatovna	

Tijorat banklarida foiz riski muammosi	957
Turdiyev Abdulhakim Kulbazarovich	
Milliy mahsulotlarni tashqi bozorlarga olib chiqishdagi to'siqlarni bartaraf qilish choralari.....	964
Abdivaliyev Shahzodbek Xayrullayevich	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni moliyalashtirish usullari.....	970
Kaxorova Zamira Safaraliyevna	
O'zbekistonda mehmonxonalarda ovqatlantirish xizmatlarini takomillashtirish konsepsiyasi: strategik yondashuv.....	974
Yaxshiyev Xusniddin Tolibovich	
O'zbekiston sanoatida "yashil texnologiyalar"dan foydalanish va barqaror rivojlanish.....	979
Ubaydullaeva Gulchehra Erkabaevna	
Sanoat korxonalarida resurslarini rejalashtirish (ERP) tizimlarini joriy etishning orqali iqtisodiy samaradorlikni ta'minlash yo'llari	985
Azizov Abdulla Abdisalamovich	
Yashil texnologiyalar asosida sanoatni modernizatsiya qilish	990
Muftaydinov Mansur Kiyomidinovich	
Ta'lim va ilm-fan rivoji – taraqqiyot garovi	995
Jamalova Gulnora Gulomovna	
Yashil iqtisodiyot sharoitida turizm sektorida barqaror bandlikni ta'minlash masalalari.....	1000
To'rabekov Sohijon Sherboy o'g'li	
Yashil energitikani integratsiya qilish va energiya samaradorligini oshirishning zamonaviy usuli (aqlli tarmoqlar-smart grids)	1007
Karimova Salima Elamonovna	
Yashil iqtisodiyot sharoitida soliqlarni raqamlashtirishni takomillashtirish	1012
Jo'rayev Botir Abdiyevich	
Yashil iqtisodiyotda tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanish samaradorligi (TEM ko'rsatkichlar izohi)	1018
Sharifova Nargiza Djurayevna	
Экономическое образование молодёжи основа будущего страны.....	1023
Айматова Фарида, Айтиниязова Наргиза	
Biznes turizmining bugungi kundagi rivojlanish tendensiyasi.....	1028
Yangiyeva Sabrina Ixtiyorovna, Daniyarova Feruza Bahriddinovna	
Особенности кредитования сельскохозяйственных организаций и этапы его развития.....	1032
Ж.Я.Нуриллаев	
Xorijiy tajriba asosida O'zbekiston yashil iqtisodiyotini takomillashtirish yo'llari.....	1039
Xikmatova Husnora Fatxulla qizi	
Yashil iqtisodiyot sharoitida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishda davlatning roli	1045
Umarov Muzaffar Yusupbayevich, Otamurodov Rasulbek Batirovich, Xaitbayev Jasurbek Otaxanovich, Atadjanov Kadambay Sapayevich	
Mintaqada raqamli transformatsiya rivojlanishida moliyaviy texnologiyalarning ahamiyati.....	1052
Rustamov Jasurbek Ravshanbek o'g'li	
Tijorat banklaridan olingan kreditni qaytarishda foiz stavkalari ta'sirining tahlili.....	1058
Xanmuratov Roushenbek Xalmuxammetovich, Vaxabov.A.V	
Tabiiy va sun'iy tolalarning ekologik ta'siri va yashil ishlab chiqarish texnologiyalariga o'tish bosqichlari.....	1066
Raximov Furqat Jalalovich	
Maishiy kimyo tovarlari B2B taqsimotida chakana savdo tarmoqlari bilan marketing asosidagi strategik hamkorlik	1071
Ro'ziyeva Farzona Komiljon qizi	
Мировой финансовый кризис и его влияния на состояние экономики Узбекистана	1076
Раупова Мхлисахон Ибрахимжон кизи	
Uzoq muddatli aktivlar hisobini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish.....	1087
Hakimov Faxritdin Abdusattorovich	
O'zbekistonda tadbirkorlikni rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari	1093
Djo'rayeva Lola Abdugabbarovna	

Yo'l qurilish tashkilotlarida yo'l qurilish ko'lamini oshirib, samarali resurslar taqsimotini ishlab chiqish.....	1099
Raximov Dilshodjon Turdiali o'g'li	
Ilg'or xorij tajribalaridan O'zbekiston amaliyotida foydalanish imkoniyatlari	1104
Karimova Komila Daniyarovna	
Ichki audit samaradorligini tahlil qilish metodologiyasi.....	1111
I.G'.Isroilov	
Выведение практического сотрудничества на качественно новый уровень государств центрально-азиатского региона в укреплении концепции «зеленой экономики» в эпоху глобализации.....	1117
Парпиева Наргиза Тахировна	
Kimyo sanoati korxonalarida lean production konsepsiyasidan foydalanish istiqbollari	1122
Gulbayeva Feruza Islomovna	
Qimmatli qog'ozlar bozorida auditorlik xizmatlarining ahamiyati.....	1127
Maxmudov Saidjamol Kadirjanovich	
Tijorat banklari resurs bazasini mustahkamlash yo'llari	1131
Allaberganov Sirojali Saxatovich	
Теоретические основы формирования понятия «финансовая стабильность» Часть II	1143
Алиева Сусанна Сейрановна	
O'zbekiston moliya tizimini raqamlashtirishning rivojlanish tendensiyalari.....	1148
Tashmatova Rano Gaibovna, Qodirov Nurhayot Normuhammad o'g'li	
Theoretical basis of the use of modern information technologies in accounting	1154
Annayev Abdurasul Abdurashidovich, Tojiboyev Jasurbek Shavkat o'g'li, Rustamov Suxrob Asror o'g'li	
Moliyaviy bozorlar chayqalmoqda: investorlar uchun yangi signalmi?	1158
Xushvaqov Islombek Muxammadi o'g'li, Yaxshiboyev Jahongir Abdualimovich	
Yashil moliyalashtirish va esg samaradorligining iqtisodiyot barqarorligidagi o'rni.....	1166
Yusupov Sherzodbek Baxtiyor o'g'li, Atadjanov Kadambay Sapayevich, Madraimov Xabibulla Madaminovich	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarni kamaytirish bo'yicha tizimlarni takomillashtirish yo'llari	1170
Bekmurodova Mahbuba Mahmudovna	
Maqola: Globalizatsiyada inson resurslarini boshqarishda raqamli transformatsiyaning rejasini tuzish	1177
Salimjonova Gulhayo Asliddin qizi, Ovxunov Iqboljon Abdunabiyevich, Nabiye Sherzodbek Nurmuhammad o'g'li	
Turizm sanoatida Internet-marketing vositalari va ulardan samarali foydalanish	1182
Babaev Jo'rabek	
Ishlab chiqarishni boshqarishda mahsulot tannarxini kalkulyatsiya qilishning ahamiyati	1190
Asqarova Lobarxon Usmanjanovna	
O'zbekistonda ichki turizm faoliyatini rivojlantirishda transport infratuzilmasini boshqarishning tashkiliy-iqtisodiy jihatlarini	1194
Turopov Maqsudjon	
Kichik biznes faoliyatini rivojlantirishda soliq siyosatini takomillashtirishning ahamiyati	1199
Abdurahmonov Abdumalik Abdug'ani o'g'li	
Madaniy-tomosha xizmatlarining tahlili va uni rivojlantirish yo'llari	1204
Annayev Abdurasul Abdurashidovich	
Цифровизация экономики и генезис стран мирового хозяйства	1211
Камилова Наргиза Абдукажоровна	
"Oila va xotin-qizlarni qo'llab-quvvatlash jamg'armasi" faoliyati	1216
Xushmurodov Baxtiyor Turg'un o'g'li	
Soliq stavkalarini tabaqalashtirish asosida soliq to'lovchilar iqtisodiy faoliyatini tartibga solish mexanizmlari.....	1220
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tish va barqaror rivojlanishga ta'sir etuvchi omillar	1223
Xamdamov Shoh-Jahon Rahmat o'g'li	
Mintaqaning eksport salohiyati tahlili asosida istiqbolli y'nalishlarni aniqlash (Xorazm viloyati misolida).....	1229
Ibadullayev Ergash Bakturdiyevich	

Uy-joy kommunal xo'jaligini mintaqada innovatsion rivojlantirishni boshqaruvi	1235
Adilova Yulduz Shavkatovna	
Bank tizimi likvidligini ta'minlash vositalari va usullarini takomillashtirish	1239
Poyonov Bobir Bekmurod o'g'li	
Milliy brendlarni shakllantirish orqali tashqi bozorlarda raqobatbardoshlikni oshirish	1245
Muratbaeva Eleonora Muxamedjan qizi	
Charm mahsulotlaridan tayyorlangan bolalar transformatsion sumka ishlab chiqarish iqtisodiy samaradorligi	1250
Ismailov Nurulla Tuychibayevich	
O'zbekistonda qurilish materiallari ishlab chiqaruvchi korxonalar faoliyati: iqtisodiy tahlil va islohotlar zarurati	1256
Raximov Ilyos Ikramovich	
Yoqilg'i-energetika kompleksida innovatsion salohiyatni oshirish strategiyasi.....	1262
Nabiyeva Saidaxon Abduvaxabovna	
Banklarda moliyaviy xavfsizlik kategoriyasining evolyusiyasi.....	1268
Qobilov Muxammad Ayubxon Yusufjon o'g'li	
Развитие системы бухгалтерского учёта и отчётности на современном этапе	1273
Мамажонов Акрамжон Тургунович, Юсупова Малика Ботиралиевна	
Практика банковского кредитования предпринимательских субъектов сферы услуг в германии	1279
Мукарова Сарвиноз Маликовна, Каримова Азиза Махомадризовна	
Статистический анализ теневой экономики в узбекистане	1283
Кошанов Абдимурат Азат ули, Абдиразакова Асемай Жандулла кизи	
The importance of using digital technologies in business	1288
Makhmudova Munisakhon Abbos qizi	
0,4 kv kuchlanishdan ta'minlanuvchi suv nasoslarini tarmoq faza kuchlanishi yo'qolishidan himoyalash.....	1292
Xalikova Xurshida Abdullayevna, Nurova Malika Abduzairovna, Mustayev Ruslan Aktamovich	
Tijorat banklarida korporativ boshqaruv tizimining samaradorligini oshirish	1297
Dexkonova Sayidaxon Nurmuxammatovna	
Ijtimoiy-iqtisodiyot va markaziy osiyo mamlakatlari ijtimoiy sohada	1302
Usmanxo'jayeva Surayyo Muxtarovna	
Aksiyalarni ommaviy joylashtirish amaliyotini tashkil etish va o'tkazish bosqichlari	1307
Raimov Farrux Avazjon o'g'li	
Approaches to effective management of tax liabilities through tax auditing	1311
Abdullayev Abror Bozarboevich	
Tijorat banklarida aktivlarni sekyuritizatsiyalash tizimini takomillashtirish.....	1316
Axmedov Akbarali Sultonmurodovich	
Tashqi va ichki omillar ta'sirini hisobga olgan holda korxona moliyaviy holati barqarorligining tahlili	1325
Eshkuvatov Azizjon Baxtiyorovich	
Tijorat banklari tomonidan ajratilayotgan kreditlarning iqtisodiyotni rivojlantirishdagi roli	1330
Masharipov Rasulbek Jo'rabekovich	
Sun'iy intellekt asosida bank tizimini modernizasiya qilish va samaradorligini oshirish	1333
Boykulov Baxriddin Karshievich	
Aksiyadorlik jamiyatlarini moliyalashtirish manbalaridan samarali foydalanish.....	1338
Arifjanova Yayraxon Usmonxo'jayevna	
Ipoteka obligasiyalarining mamlakat iqtisodiyotining o'sishidagi ahamiyati hamda mazkur obligasiyalar bilan bog'liq risklar.....	1343
Ibrohimov Yorqinjon To'liqin o'g'li	
Анализ спроса и потребительского поведения на продукцию, выращенную гидропонным методом	1349
Дурманов Акмал Шаймарданович	
Global moliyaviy inqirozlar sharoitida aholi daromadlarining barqarorligini ta'minlash strategiyalari.....	1355
Qurbanov Ulug'bek Erkinovich, Nutfullayev Shohrux Mexli o'g'li	

“O‘zbekistonning “yashil iqtisodiyot”ga o‘tish strategiyasi: mavjud muammo va istiqbolli imkoniyatlar”	1359
Ismailov Dilshod Anvarjonovich, Akramova Aziza Abduvohidovna	
Aksiyadorlik jamiyatlarida davlat xaridlarini tashkil etish amaliyotini takomillashtirish.....	1366
Saidaxmedova Aida Mirzayevna	

AKTSIYADORLIK JAMIYATLARIDA DAVLAT XARIDLARINI TASHKIL ETISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH

Saidaxmedova Aida Mirzayevna

TDIU "Bank ishi" kafedrası katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada aksiyadorlik jamiyatlarida davlat xaridlarini amalga oshirishda elektron savdo vositalaridan foydalanishning huquqiy asoslari, tartib-taomillari hamda iqtisodiy samaradorligi tahlil qilingan. Amaldagi qonunchilik bazasi, onlayn birjalar orqali xarid jarayonini tashkil etish mexanizmlari va ularning ochiqlik, raqobat hamda tejamkorlik kabi mezonlar asosidagi afzalliklari yoritilgan. Tahlil natijalariga ko'ra, mavjud tizimdagi muammolar aniqlanib, davlat xaridlarida shaffoflikni oshirish va aksiyadorlik jamiyatlarining xarid amaliyotini takomillashtirish bo'yicha amaliy va institutsional takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: aksiyadorlik jamiyatlari, davlat xaridlari, elektron savdo, onlayn birja, raqobat, shaffoflik.

Abstract: This article analyzes the legal framework, procedural mechanisms, and economic efficiency of using electronic trading tools in public procurement processes within joint-stock companies. Particular emphasis is placed on the operation of online exchanges and their advantages in terms of transparency, competitiveness, and cost-effectiveness. Based on the findings, systemic issues in the current procurement framework are identified, and practical as well as institutional recommendations are proposed to improve procurement practices in joint-stock companies and enhance openness in public purchasing.

Key words: joint-stock companies, public procurement, electronic trade, online exchange, competition, transparency.

Аннотация: В статье проведён анализ правовых основ, процедур и экономической эффективности применения электронных торговых инструментов в процессе осуществления государственных закупок в акционерных обществах. Особое внимание уделено механизмам организации закупок через онлайн-биржи, их преимуществам в аспектах прозрачности, конкурентности и рациональности. На основе проведённого анализа выявлены проблемы действующей системы и предложены практические и институциональные рекомендации по совершенствованию закупочной деятельности акционерных обществ и обеспечению открытости в государственных закупках.

Ключевые слова: акционерные общества, государственные закупки, электронная торговля, онлайн-биржа, конкуренция, прозрачность.

KIRISH

Bugungi kunda barcha sohalarda amalga oshirilayotgan keng ko'lamli islohotlardan ko'zlangan asosiy maqsadlarga davlat xaridlarini tashkil etish amaliyotini takomillashtirish orqali mamlakatimiz iqtisodiyotini rivojlantirish va liberallashtirish kiradi. Shu sababli, bugungi kunda dunyoning ko'plab mamlakatlari singari O'zbekiston Respublikasida ham davlat xaridlari tizimini isloh qilishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Hukumat tomonidan xarid jarayonlarining ochiqligi, shaffofligi va samaradorligini ta'minlash maqsadida davlat xaridlari jarayoniga tadbirkorlik subyektlarini keng jalb qilish borasida qator tadbirlar ko'rilmogda.

Ta'kidlash joizki, mamlakatimizda o'tgan davr mobaynida xalqaro tajriba va iqtisodiy islohotlar talablaridan kelib chiqqan holda davlat xaridlarini tashkil etish bo'yicha o'ziga xos tizim shakllantirildi. Bunda asosiy urg'u byudjet mablag'laridan samarali foydalanish, xarid jarayonida kichik biznes subyektlariga ko'proq imtiyozlar berish, hamda davlat xaridlari tizimining mavjud mexanizmlarini xalqaro andozalarga moslashtirish zarurati bilan belgilanmogda.

O'z navbatida, davlat xaridlari tizimida zamonaviy shakl va tartib-taomillarni ishlab chiqish hayotiy zaruratga aylanmogda. Davlat xaridlarining takomillashtirilishi ushbu sohaning mukammal qonunchilik bazasini yaratish va uni xalqaro tajribaga mos ravishda rivojlantirish bilan uzviy bog'liqdir. Shu bilan birga, davlat xaridlari iqtisodiyotni rivojlantirish va qo'llab-quvvatlash instituti bo'lib, doimiy ravishda shartnoma tizimini takomillashtirishni talab etadi.

Birinchidan, bu davlat ehtiyojlari uchun tovarlar va xizmatlarni sotib olish jarayoni bo'lib, jamiyatning turli xil tovar va xizmatlarga bo'lgan shoshilinch ehtiyojlarini qondirish imkonini beradi. Ikkinchidan, davlat xaridlari

sektori yalpi ichki mahsulotning katta qismini – kamida 7 foizdan 30 foizgacha – egallaydi. Uchinchidan, davlat uchun xaridlar byudjet mablag'laridan samarali foydalanish bilan bog'liq bo'lgan jarayondir.

Biroq, davlat xaridlarini samarali tashkil etish borasida mamlakatimizda yaratilgan imkoniyatlar yetarli darajada o'zini oqlamayapti. So'nggi yillarda davlat xaridlari sezilarli darajada yo'qotishlarga olib kelmoqda. Ayniqsa, davlat xaridlari bilan bog'liq bo'lgan savdolarning suiiste'mol qilinishi va aniqlangan qoidabuzarliklarning ko'payishi davlat, shu jumladan huquqni muhofaza qilish organlari, korxonalar va jamoatchilikni jiddiy tashvishga solmoqda.

Ushbu sharoitlarni hisobga olgan holda, xaridlar sohasida samarali davlat siyosatini amalga oshirish mexanizmini takomillashtirish sifatida korrupsiyaga qarshi monitoringni o'tkazish zarurati paydo bo'lmoqda. Bu muammoning yechimi raqamli iqtisodiyot sharoitida ma'lumotlarni to'plash, shaffoflikni ta'minlash va ma'lumotlarni tahlil qilish asosida davlat xaridlari sohasidagi real holat to'g'risida tasavvurga ega bo'lish hamda davlat ehtiyojlari uchun xaridlar shartlari va shaffofligini ta'minlash mexanizmlarini joriy etish orqali amalga oshirilishi kerak.

Hozirda korrupsiyaga qarshi monitoring uchun umumqabul qilingan ko'rsatkichlar, xaridlarning ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlarni inobatga olgan, davlat xaridlari hajmi va tuzilmasini baholaydigan optimal tizim shakllanmagan. Shu munosabat bilan davlat xaridlari amaliyotini takomillashtirish, davlat xarid siyosatini amalga oshirishda korrupsiyaga qarshi monitoringni, xaridlarni tartibga solish va boshqarish tizimini rivojlantirish obyektiv ravishda dolzarbdur.

Dunyoning taraqqiy etgan mamlakatlarida davlat xaridlari orqali mamlakat ijtimoiy, iqtisodiy va boshqa sohalarini rivojlantirishga erishiladi. Davlat xaridlari ulushi YAIMda rivojlanayotgan mamlakatlarda 25 foizgacha, rivojlangan mamlakatlarda esa 30 foiz va undan yuqori miqdorda bo'lmoqda.

Bugungi kunda rivojlangan mamlakatlarda davlat xaridlari tizimini boshqarishni baholash usul va mezonlari, davlat xaridlarini amalga oshirish tamoyillarini takomillashtirish, tovarlar va xizmatlarni yirik hajmda xarid etishning samarali shakli sifatida ochiq tanlovlar o'tkazish, xaridlarni amalga oshirish jarayonida samaradorlikni oshiradigan innovatsion vositalarni qo'llash, jami xarid jarayonlari, buyurtmalarni joylashtirish, narxlarni taklif qilish, shartnomalarni tuzish, yetkazib berish xizmati, to'lovlarni elektron savdo do'konlari orqali o'tkazish, buyurtmalar va tovar (ish, xizmat) yetkazib beruvchilarning internet tizimi orqali xaridlarni amalga oshirishda raqamli iqtisodiyotning imkoniyatlaridan keng foydalanish bo'yicha izchil tadbirlar amalga oshirilmoqda.

Ushbu keng ko'lamli masala yuzasidan davlatimiz rahbari O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisiga murojaatnomasida ta'kidlaganidek, hozirgi kunda davlat xaridlarida atigi 4 foiz tadbirkor qatnashmoqda. Kelgusi yilda 24 ta yirik davlat korxonasiga davlat xaridi bo'yicha ochiq-oshkora talablar joriy etiladi. Natijada mahalliy tadbirkorlarimiz har yili kamida 10 trillion so'mlik mahsulotlarini ushbu korxonalarga sotish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bundan buyon barcha davlat xaridlari jamoatchilik va Parlament nazoratida bo'lishi belgilandi. Shu bilan birga, davlat xaridlari ustidan jamoatchilik nazoratini o'rnatish va raqobatni kuchaytirish maqsadida davlat xaridlari bo'yicha barcha ma'lumotlarni jamlovchi, maxsus axborot portallari va shu kabi boshqa tashqi axborot tizimlari bilan o'zaro elektron hamkorlikni ta'minlovchi Davlat xaridlari markaziy axborot portalini ishga tushirish maqsad va vazifalardan biri deb belgilandi.

O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 22-apreldagi "Davlat xaridlari to'g'risida"gi O'RQ-684-sonli Qonuni, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 5-dekabrda "Davlat xaridlari tizimini yanada takomillashtirish va davlat xaridlari jarayoniga tadbirkorlik subyektlarini keng jalb qilish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4544-sonli qarori, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 5-maydagi "Davlat xaridlari tizimini yanada takomillashtirish va davlat xaridlari jarayoniga tadbirkorlik subyektlarini keng jalb qilish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4544-sonli qarori, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 23-avgustdagi "Tovarlar (ishlar, xizmatlar)ning davlat va korporativ xaridlarini amalga oshirishning zamonaviy shakl va uslublari yanada joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3237-sonli qarori, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 2-iyuldagi "Davlat xaridlari shaffofligini ta'minlash va samaradorligini oshirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-5171-sonli qarorlari, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 31-yanvardagi "Qurilish sohasida elektron davlat xaridlarini tashkil etish va amalga oshirish tartibini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 46-sonli qarori, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 20-maydagi "Davlat xaridlarini amalga oshirish bilan bog'liq tartib-taomillarni tashkil etish va o'tkazish tartibi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida"gi 276-sonli qarorlari, shuningdek, ushbu sohaga tegishli boshqa me'yoriy hujjatlarda belgilangan vazifalarni amalga oshirishga mazkur maqola muayyan darajada xizmat qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Quyidagi xorijlik iqtisodchi olimlar davlat xaridlari sohasining rivojlanishi va takomillashtirilishining asosiy qoidalari, davlat xaridlari hisobini tashkil etish hamda ularning oliy ta'lim tizimidagi samaradorligini baholash bo'yicha ayrim jihatlarni yoritgan holda ilmiy tadqiqotlar olib borgan: I.I. Smotrinskaya, S.A. Bordunova,

A.I. Vorobieva, Ye.A. Mizikovskiy, E.A. Orlova, S.V. Pankova, A.A. Piskunov, K.V. Razuvaeva, T.M. Rogulenko, Yo.V. Sokolova, I.A. Tulseva, A.E. Sheveleva, T.G. Sheshukova va boshqalar.

Mahalliy iqtisodchi olimlardan M.P. Yunusov, D.B. Qosimov, U. Urakov, U. Burxanov, Atamuradov [5] va boshqa tadqiqotchilarning ilmiy ishlarida ham ushbu masalalar muhim tahlil etilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot olib borish davomida monografik tahlil, ekspert baholash va tizimli tahlil usullaridan foydalanildi. Ushbu metodlar orqali oliy ta'lim muassasalarining moliyaviy mustaqilligini ta'minlashning ahamiyati hamda moliyaviy resurslar samaradorligini oshirish yo'llarini takomillashtirishga doir takliflar ishlab chiqildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Davlat xaridlarini raqamlashtirishda muhim vosita hisoblangan maxsus axborot portali – bu operator tomonidan davlat xaridlarining barcha bosqichlarini elektron shaklda yuritishni ta'minlovchi axborot tizimidir. Ushbu portalda davlat xaridlariga oid e'lonlar, yakuniy natijalar, xarid jarayonidagi ishtirokchilarning takliflari, hamda amaldagi qonunchilikda nazarda tutilgan boshqa zaruriy ma'lumotlar joylashtiriladi va jamoatchilik uchun ochiq holda ko'rinish imkoniyati yaratiladi.

Maxsus axborot portali faqat axborot e'lon qilish platformasi bo'lib qolmasdan, u orqali elektron davlat xaridlarini to'liq tartibda o'tkazish mexanizmlari ham yo'lga qo'yilgan. Portalning funksional imkoniyatlari davlat xaridlarining ochiqligi, shaffofligi va samaradorligini oshirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Shuningdek, ushbu portal tarkibida maxsus talablar tatbiq etilmaydigan iste'mol tovarlari, xizmatlar va ishlar bo'yicha xaridlarni amalga oshirish uchun mo'ljallangan alohida "elektron do'kon" maydonchasi mavjud. Elektron do'kon – bu xarid qilinadigan tovarlarning nisbatan kichik hajmdagi operatsiyalarini tez, byurokratik to'siqlarsiz amalga oshirish imkonini beruvchi, ochiq bozor mexanizmlariga asoslangan zamonaviy yechim hisoblanadi.

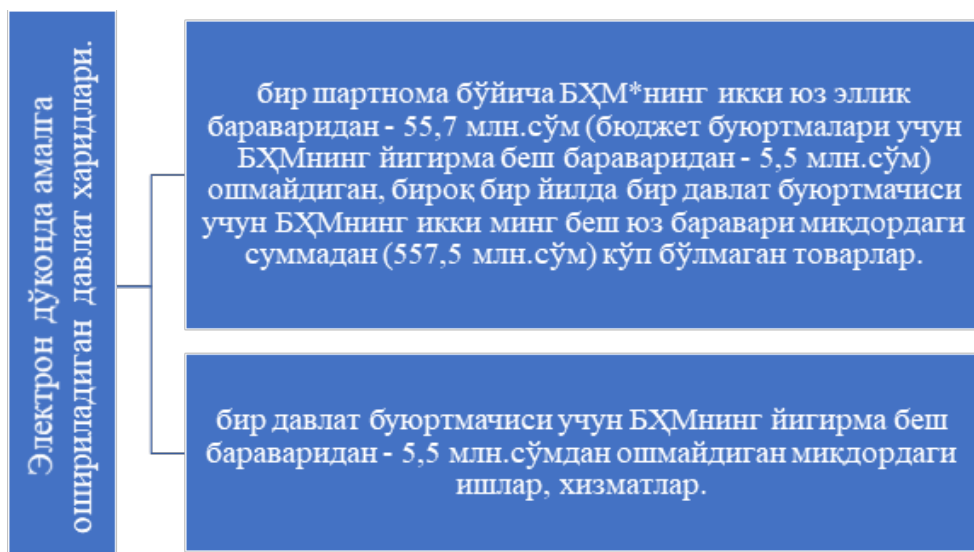
Natijalar shuni ko'rsatadiki, ushbu platformalarning joriy etilishi davlat xaridlarining tezkorligini, ishtirokchilar uchun teng imkoniyatlar yaratilishini va xarajatlarni optimallashtirishni ta'minlab beradi. Shu orqali davlat byudjeti mablag'larining maqsadli va tejamkor sarflanishiga erishilmoqda. Biroq tizimda ayrim texnik va institutsional muammolar hali ham mavjud bo'lib, ularni bartaraf etish uchun zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini yanada chuqur integratsiyalash zarur.

Ushbu diagrammada elektron do'kon orqali amalga oshiriladigan davlat xaridlarining qiymat chegaralari ko'rsatilgan. Ya'ni:

Tovarlar bo'yicha xaridlar – bitta shartnoma uchun 55,7 mln so'mgacha va yillik limit bo'yicha 557,5 mln so'mdan oshmasligi lozim.

Ishlar va xizmatlar uchun esa – har bir davlat buyurtmachisi uchun 5,5 mln so'mdan oshmaydigan miqdorlarda amalga oshiriladi.

Bu tartib BHM (bazaviy hisoblash miqdori) asosida belgilanadi va kichik hajmdagi xaridlar uchun elektron do'kon formatining qo'llanilishini tartibga soladi(1-rasm).

1-rasm. O'zbekiston Respublikasida elektron do'kon orqali amalga oshiriladigan davlat xaridlari [5].

Elektron do'kon – bu davlat xaridlarining ochiq va tezkor mexanizmiga asoslangan, ishtirokchilarning ilgari surgan takliflari asosida shakllanuvchi raqamli platformadir. Unda ishtirokchi tomonidan joylashtirilgan har bir taklif davlat buyurtmachilariga yo'naltirilgan ommaviy oferta sifatida baholanadi. Bu holatda, takliflar ommaviy xarid bozorida muqobil variantlar sifatida xizmat qiladi.

Davlat buyurtmachisi elektron do'konda mavjud bo'lgan oferta takliflarini ko'rib chiqadi va o'z ehtiyojiga mos keluvchi tovar, xizmat yoki ish turini tanlaydi. Tanlov amalga oshirilgach, buyurtmachi narxlar so'rovi mexanizmidan foydalanib, eng maqbul tijorat shartlarini aniqlashga kirishadi.

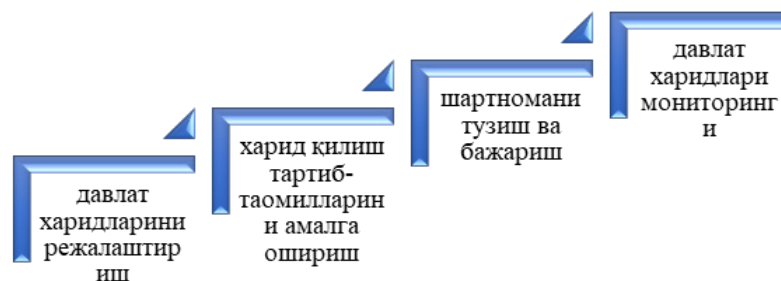
Maxsus axborot portalida esa avtomatik tarzda narxlar so'rovi bosqichini faollashtiradi va aynan shunday yoki o'xshash mahsulotlar (ishlar, xizmatlar)ni taklif etayotgan barcha ishtirokchilarga xarid tartib-taomilida qatnashish bo'yicha taklifnoma yuboradi. Bu esa davlat xaridining raqobatga asoslangan va shaffofligini ta'minlovchi bosqich hisoblanadi.

Xarid natijalari bo'yicha, maxsus axborot portalida eng past narxni taklif qilgan ishtirokchi bilan davlat buyurtmachisi o'rtasida tuzilgan bitimni elektron tarzda rasmiylashtiradi va ro'yxatdan o'tkazadi.

Shuningdek, davlat xaridlarini rejalashtirish jarayoni davlat buyurtmachisi tomonidan amalga oshiriladi va u xarid faoliyatining tizimlashtirilgan shaklga keltirilishi, byudjet hamda investitsiya jarayonlaridagi rejalashtirish bosqichlari bilan o'zaro uzviy bog'liqligini ta'minlashni o'z ichiga oladi.

Ushbu diagrammada davlat xaridlarini amalga oshirishning asosiy bosqichlari ketma-ketlikda ifodalangan.

Jarayon xarid ehtiyojini aniqlashdan boshlanadi, so'ng rejalashtirish, e'lon qilish, xaridni o'tkazish va yakuniy bosqichda ijrochilar bilan shartnoma tuzish orqali yakunlanadi (2-rasm).

2-rasm. Davlat xaridlari jarayonining bosqichlari [6].

Davlat xaridlarini amalga oshirishda eng muhim bosqichlardan biri – bu xarid qilish tartib-taomillarini amalga oshirish bosqichi bo'lib, u xarid faoliyatining asosiy qismini o'z ichiga oladi va davlat xaridlarining umumiy samaradorligini belgilab beradi. Aynan shu bosqichda davlat xaridlarini raqamli shaklda tashkil etish, ya'ni elektron savdo mexanizmlaridan foydalanish boshqa bosqichlarga nisbatan yuqoriroq natija berishi mumkinligi aniqlangan.

Mazkur fikrni quyidagicha asoslash mumkin: amaldagi qonunchilikda xarid tartib-taomillari doirasida elektron do'kon, boshlang'ich narxni pasaytirish uchun o'tkaziladigan auksion, tanlov, tender hamda yagona yetkazib beruvchi bilan tuziladigan bitimlar asosidagi davlat xaridlarining turlari belgilangan. Ushbu turlar orqali davlat xaridlarini elektron shaklda amalga oshirish imkoniyati qonuniy jihatdan kafolatlangan.

Shunga muvofiq, elektron do'konlardagi xaridlar bilan bir qatorda boshqa davlat xaridlari – xususan, auksion, tanlov va tenderlar ham to'liq elektronlashtirilgan tartibda, maxsus elektron platformalar orqali o'tkazilishi samaradorlik va ochiqlikni oshiradi. Bu, o'z navbatida, davlat xaridlari tizimida sog'lom raqobat muhitini shakllantirishga xizmat qiladi.

Shuni inobatga olgan holda, davlat xaridlari subyektlarining axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishi, davlat xaridlarini raqamli muhitda amalga oshirishga yo'naltirilgan yondashuv sifatida elektron davlat xaridlarini rivojlantirishga ustuvorlik berish zarurligini ko'rsatadi.

O'zbekiston Respublikasining "Davlat xaridlari to'g'risida"gi Qonunida besh turdagi xarid tartib-taomillari belgilangan:

1. elektron do'kon;
2. boshlang'ich narxni pasaytirish uchun o'tkaziladigan auksion;
3. tanlov;
4. tender;
5. yagona yetkazib beruvchi bilan tuziladigan shartnomalar.

Mazkur turlardan birinchisi va ikkinchisi – ya'ni elektron do'kon hamda auksion inson omilining xarid qarorlariga ta'sirini istisno qiladi, ya'ni avtomatlashtirilgan tarzda amalga oshiriladi. Qolgan tartib-taomillar esa shaffoflikni ta'minlash maqsadida maxsus axborot portalida tegishli ma'lumotlarning e'lon qilinishi orqali ochiq tarzda o'tkaziladi.

Mazkur qonun bilan birinchi marotaba quyidagi yangi normalar xarid amaliyotiga kiritildi:

- yagona yetkazib beruvchidan xarid qilish tartib-taomilining huquqiy asoslari;
- davlat xaridlarida odob-axloq qoidalarini joriy etish;
- xarid jarayonlarida ijtimoiy-iqtisodiy siyosatning ustuvor yo'nalishlarini hisobga olish;
- yuqori texnologiyali va innovatsion ishlab chiqarishlarni rag'batlantirish;
- ekologik barqarorlikni saqlash kabi mezonlar [7].

Ushbu maqsadlarga erishish uchun, eng avvalo, davlat xaridlarining infratuzilmasini takomillashtirish zarur. Xususan, elektron xaridlar jarayonida barcha ishtirokchilarning o'zaro hamkorligini ta'minlovchi tashkiliy, axborot va texnik vositalarni o'z ichiga oluvchi integratsiyalashgan elektron xarid tizimini kengaytirish muhim vazifalardan biridir.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Umuman olganda, olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, davlat xaridlari jarayonini elektronlashtirish ko'plab afzalliklarga ega bo'lib, u samaradorlikni oshirish, ochiqlikni ta'minlash, inson omilini kamaytirish va korrupsiya xavfini minimallashtirish kabi muhim ustunliklarni yuzaga chiqaradi. Elektron savdo maydonchalari orqali xaridlarni amalga oshirish davlat xaridlarining raqobatbardosh va shaffof bo'lishini ta'minlaydi.

Elektron savdo maydonchalari davlat xaridlarining zamonaviy shaklda tashkil etilishida muhim rol o'ynaydi. Ular raqobatbardoshlikni oshiradi, chunki xarid jarayonlariga ko'plab kompaniyalar jalb etiladi va bu raqobatni kuchaytiradi hamda mahsulot va xizmatlar eng maqbul narxlarda xarid qilinishiga olib keladi. Ushbu tizim hududiy cheklavlarni ham bartaraf etadi, ya'ni elektron savdo orqali istalgan hududdagi yetkazib beruvchilar teng huquqli tarzda ishtirok eta oladi. Shuningdek, elektron xaridlar shaffoflik va ochiqlikni ta'minlaydi, chunki xarid jarayonlari ustidan nazorat qilish osonlashadi va bu orqali korrupsiya xavfi kamayadi. Elektron shakldagi xaridlar an'anaviy usullarga nisbatan kamroq vaqt, mehnat va moliyaviy xarajat talab qiladi, bu esa samaradorlikni oshiradi. Bunga qo'shimcha ravishda, elektron savdo maydonchalari xalqaro tajribaga asoslangan standartlashtirilgan xarid tartib-taomillarini tatbiq etish imkonini yaratadi, bu esa butun xarid tizimini yagona, aniq va samarali mexanizm asosida yuritishga xizmat qiladi. Shu sababli elektron xarid tizimi bugungi kunda davlat xaridlarining ishonchli, samarali va tejamkor yo'li sifatida e'tirof etilmoqda (1-jadval).

1-jadval. elektron savdo maydonchalarining afzalliklari [12].

Afzalliklar	Xususiyatlari
Raqobatbardoshlikni oshirish	Xarid jarayonlarida ko'p sonli kompaniyalar ishtirok etishi natijasida raqobat kuchayadi va oxir oqibat minimal narxlarga sifatli tovar va xizmatlar sotib olinadi.
Hududiy chegaralarni istisno etish	Elektron savdo orqali xaridlarni tashkil etish hududlar chegarasi va olisligi, shuningdek, bozor imkoniyatlari to'g'risida ma'lumotlar tanqisligi kabi muammolarni bartaraf etadi.
Xaridlar shaffofligi va ochiqligini oshirish	Elektron savdo maydonchalaridan foydalanish xarid jarayonini samarali nazorat qilish imkonini beradi va shaffof savdo tizimini yaratadi.
Mehnat xarajatlarini qisqartirish	Elektron shakldagi xaridlar an'anaviy xaridlarga nisbatan kam vaqt talab etadi. Shunga ko'ra, yetkazib beruvchilarni qidirish, eng yaxshi takliflarni ajratish va muzokaralar o'tkazish bilan bog'liq xizmatchilarning ish hajmini qisqartiradi.
Xarid jarayonlarini standartlashtirish	Elektron maydonchalarda jahon amaliyotida eng samarali deb topilgan standartlashtirilgan xarid jarayonlaridan foydalaniladi.

O'zbekistonda davlat xaridlari tizimini raqamlashtirishdan ko'zlangan asosiy maqsad – davlat va jamiyat ehtiyojlari uchun zarur bo'lgan tovarlar (ishlar va xizmatlar)ni o'z vaqtida, maqbul miqdor va xilma-xillikda, belgilangan sifat darajasida hamda iqtisodiy jihatdan qulay narxlarda xarid qilishni ta'minlashdan iboratdir. Bunda asosiy e'tibor sog'lom raqobat muhitini shakllantirish, davlat xaridlariga ko'proq tadbirkorlik subyektlarini jalb etish, ishlab chiqarilayotgan mahsulotlar sifatini oshirish, shuningdek, mahalliy ishlab chiqaruvchilar uchun xalqaro standartlarga mos mahsulotlar yaratishga zamin yaratishga qaratilgan.

1. Davlat xaridlari samaradorligini oshirish va zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini bu tizimga keng joriy etish bo'yicha quyidagi ustuvor yo'nalishlarda chora-tadbirlarni jadallashtirish maqsadga muvofiq:

2. Davlat xaridlari jarayonini soddalashtirish va avtomatlashtirish – bu borada zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini yanada keng qo'llash orqali operatsion xarajatlarni kamaytirish va samaradorlikni oshirishga erishiladi;

3. Shaffoflikni ta'minlash va korrupsion omillarni bartaraf etish – xaridlar tartib-taomillarining ochiqligini oshirish orqali inson omiliga bog'liq subyektiv qarorlarning oldi olinadi;

4. Normativ-huquqiy bazani takomillashtirish – elektron xaridlarni rag'batlantiruvchi me'yorlarni kuchaytirish hamda davlat xaridlarini tartibga soluvchi institutlar faoliyatini isloh qilish zarur;

5. Qurilish sohasida elektron xarid tizimini joriy etish – loyihalashtirish, qurish, rekonstruksiya va ta'mirlash ishlari bo'yicha amalga oshiriladigan davlat xaridlari jarayonini elektron shaklga o'tkazish, shu jumladan loyiha va pudrat tashkilotlarining malaka talablariga muvofiqligini onlayn baholash tizimini yaratish lozim;

6. Maxsus axborot portalida qurilish xaridlariga doir bo'lim tashkil etish – bu orqali soha xususiyatlariga moslashtirilgan alohida elektron vositalarni joriy qilish mumkin bo'ladi;

7. Byudjet buyurtmachilarining tanlov asosida amalga oshiradigan barcha xaridlarini to'liq elektron shaklga o'tkazish – bu nafaqat byurokratik to'siqlarni kamaytiradi, balki mablag'larning ochiq va oqilona sarflanishini ta'minlaydi.

Shu tarzda olib boriladigan tizimli islohotlar davlat xaridlarida raqamli iqtisodiyot tamoyillarining joriy qilinishini jadallashtiradi, byudjet mablag'larining tejamkor sarflanishiga va ishlab chiqaruvchilar orasidagi raqobatning kuchayishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 10.04.2018 y., 03/18/472/1050-son.
2. Yurchenko Ye. V., Yurchenko A. A. "Gosudarstvennye zakupki: sovremennye problemy" // Vestnik Finansovogo Universiteta, 4'2015.
3. Edasi I. A., Vdovenko Z. V. "Gosudarstvennye zakupki: osnovnye napravleniya i tendensii" // Uspekhi v khimii i khimicheskoy tekhnologii, tom XXXI, 2017, № 7.
4. O'zbekiston Respublikasi "Davlat xaridlari to'g'risida"gi Qonunining 3-moddasi.
5. O'zbekiston Respublikasining amaldagi qonunchilik hujjatlari asosida muallif tomonidan tuzildi.
6. O'zbekiston Respublikasi "Davlat xaridlari to'g'risida"gi Qonunining 23-moddasi normalari asosida muallif tomonidan tuzildi.
7. Uraqov U. "Davlat xaridlari: kecha va bugun". <http://finance.uz>. 02.01.2019 y.
8. Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 28.05.2018 y., 10/18/3016/1279-son.
9. Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 06.12.2019 y., 07/19/4544/4111-son.
10. <http://milliydokon.uzex.uz/ru/home/reports> – ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzildi.
11. <http://emilliydokon.uzex.uz/ru/Home/Reports> – ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzildi.
12. <https://review.uz/ru> – internet-resurs ma'lumotlari asosida keltirildi.
13. Myasnikova L. A., Tyurina K. A. "Sovremennye instrumenty povysheniya effektivnosti sistemy gosudarstvennykh zakupok" // Vestnik Permskogo Universiteta, 2016, Ekonomika, Vyp. 3(30), s. 132.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>